

ut planè constet, ea ipsa probatissimorum virorum pronunciata, & meritò pro universæ artis Medicæ fundamentis habita subjicimus, & juxta ea, quæ differuimus, per necessitatem exponimus, quod agentes lucem etiam superioribus faciemus, quæ fortè nimis contractè, presè que notavimus, & unum instar omnium feligimus Hippocratem.

PARS QUARTA

De Urinis, continens

Commentaria in præcipua loca Hippocratis de iisdem.

Urina copiosior
in large bibenti-
bus;

Hippocrates 2. prædictionum p. 85. Quare tum necesse est eos qui largiori potu utuntur difficilius spirare, & majorem urinæ copiam reddere. Quoniam etenim liquidum aqueum, ex quo pars maxima urinæ constituitur, ab assumptis liquidis derivatur, largiùs igitur bibentes majorem etiam urinæ quantitatem reddent.

Idem ibidem pag. 88.

Urinam autem potui respondentem reddere oportet, & semper aequalem, & totam simul quam maxime (non affusam ut Foësius, ἀβέβον enim ait Hipp. ; quod significat totum simul, & confirmatur ex verbis mox succedentibus: si verò paulatim &c.) & ad paulò crassius inclinantiem, quam quod potu, sumptum est. Quòd si diluta fuerit, & copia major quàm quod potui sit assignatum, hominem dicto non audientem significat, sed abundantiori uti potu, aut non esse nutritionem accipere quamdiu talis urina redditur. Si verò paulatim cum stridore urina mittatur, aut medicamenti potione hominem indigere, aut vesicam quodammodò malè affectam denunciat. At sanguinis mictus rarus quidem, & sine febre, ac dolore nihil mali indicat, verùm lassitudinum solutio sit. Quòd si sæpiùs mictu reddatur, aut horum aliquid accesserit, periculum minatur: at prædicendum est si ve cum dolore, si ve cum febre mictu reddatur, pus insuper per urinam effluxurum, atque eo pacto dolores tolli. Urina verò crassa, in qua quod subsidet album est, articulorum dolorem, aut tumorem denunciat. Quæ autem sunt reliqua sedimenta in urinis eorum, qui excernentur, ea omnia à morbis sunt, qui circa vesicam affligunt, quod manifestum faciunt dolores, qui aderunt, & à quibus vix liberari queant.

Quoniam

Quoniam portio aquea urinæ ab assumptis liquidis deducitur, igitur eorum quantitati illa respondeat oportet, & ne præter naturam aliquid eorum detineatur, & semper in eadem quantitate sumi supponatur, debet. etiam urinæ quantitas reddi semper eadem, sive erunt urinæ semper æquales. Quoniam verò, antequam urina reddatur per urethram in naturali statu debet intra vesicam tota colligi quantitas, quæ per unicum mictum mingitur, & urethra naturaliter se habens continuè excipere, ac derivare extra corpus urinam potest; vesicæ autem muscoli, & pressio abdominis continuè exprimere naturaliter se habentes cavitatem vesicæ possunt quousque urinæ minimum excludatur; igitur urina in naturali earum partium statu tota simul quam maximè reddenda erit; secus enim si accidat, indicabit quod mox. Ubi vides non determinari quantitatem urinæ, sed de ea solum agi, quæ jam intra vesicam collecta est, sive magnæ, sive parvæ sit quantitatis. Quia verò in urina continetur etiam pars dura salina ac terrea, igitur in naturali statu, ex superioribus, aqua urinæ constitutionem complens fiet unde aliquanto se ipsa crassior, & urina tota ad paulò crassius verget, quàm quod potu sumtum est. Quoniam itaque urina potui respondeat oportet, & ex admistione salis, ac terræ fit crassior, & colorata, si igitur diluta sit, & copiosior, vel largius bibere hominem indicabit, vel non aliter, quod fieri quidem potest, vel ex eo quod pars potus apponenda partibus non apponatur, unde per urinam reddatur, quæ dilutior appareat, eo quod pro ratione salis, ac terræ major datur copia liquidi; vel quia eadem partes duræ solvantur, & in aquam urinæ abeant, vel evaporent, unde succedet facillè tabis genus aliquod, vel quia eadem partes à corpore non secernantur, neque ab humoribus, ex hisce enim capitibus singulis, ut patet, prohibebitur, ne alatur animal, & urinæ reddi debebunt copiosiores, & magis dilutæ, & homo tamdiù in illo non naturali statu persistet, quamdiù talis urina reddetur. Quia verò humores acriter vellicantes pungendo, vel lacerando eo graviolem doloris sensum excitant; quo in sentientes partes nituntur validius, similisque sensus excitatur, si debili jam laceratæ, ulcere exsæ, & hujusmodi parti mitior etiam humor allabatur leniter; si igitur cum urina admisceantur præter naturam humores maxime acres, quibus vesica, dum illa redditur, maximè prematur, hoc est, humores iidem validius nitantur in maximi sensus membranas, ad quas fluunt, dolebunt illæ maximè, unde muscoli à contractione, qua uti assuevimus, ut ejusmodi dolorem vitaremus, cessabunt, & cessabit etiam dolor; quia tamen aliunde vis naturalis urinæ nos ad excretionem cogit, ne dolore illo continuè affligamur, contrahemus musculos lentius, & per intervalla, unde urina intra vesicam collecta non tota simul, sed paulatim reddetur: humores autem illi acriores

Urina potui respondet.

Sic semper æqualis.

Excernatur tota simul.

Paulò crassior potui.

Urina largior, & diluta vel largiorem potum, vel hominem non aliter indicat.

Urina que paulatim redditur, vel opus esse medicamento solvente indicat;

promissata, & meritis
 quibus, & jurata, que
 pennis lucem etiam loque-
 que curavimus, de tunc
 RTA
 NS
 le iisdem
 m necesse est, eos qui
 majorem urina copiam
 aqueam, ex quo
 tempus liquidis deri-
 vationem reddent.
 semper æquales,
 nov enim ait Hipp;
 non succedentibus: si
 quam quod potui,
 quem quod potui si affi-
 dantur ut potui,
 reddatur. Si verò
 patione bonorum in-
 ventur. De sanguinis
 ali indicat, verum lass-
 aut horum aliquid re-
 cum dolore, seu cum
 que in parte doli-
 m est, acriter enim do-
 na. sedem in uri-
 que urina vesicam
 m, & à quibus ne
 Quoniam

Vel vesicæ (adde
etiam Urethrae)
morbus.

Cessante mictu
sanguinis lassitu-
do cesset oportet.

Mictus ille rarus
sine dolore, ac fe-
bre nihil mali.

At frequens, vel
cum dolore, aut
febre periculo-
sus.

res præter naturam geniti, extra corpus ducendi sunt, quod facile fieri potest per solvens medicamentum; urina igitur, quæ paulatim redditur, medicamento potionem indicat. Si verò urina supponatur naturalis qualitatis, paulatim tamen reddatur, id ex eo fiet, vel quia debilis est musculorum contractio, unde debilis pressio, & cita eorum defatigatio, unde quies per intervalla, & urina paulatim reddita; quare indicabit illa resolutionis principium, vel quicquid aliud prohibens musculorum motus. Si verò absit hoc prohibens; vesicæ autem tunicæ ulcere laborent, vel quolibet alio morbi genere nervos vel penitus denudante, vel membranas extenuante, tum consuetus solum naturalis etiam urinæ allapsus acerrimum sensum doloris inprimet nimis expositis nervis. Quare patet tota pronuntiatæ necessitas. Quoniam verò reddi per urinam sanguis non potest, nisi effluat è venis, atque arteriis, neque effluere, nisi saltem ipsarum pori, nempe villi laxentur, neque laxari, ita ut sanguinis copiam aliquam sensibus subjectam, & animadversione dignam effluere permittant, nisi lassitudinis sensum quendam excitent; in mictu igitur sanguinis hanc ipsam saltem lassitudinem sentiemus, quæ proinde cessare debet cessante mictu sanguinis, cum tùm villi restituantur, & suæ contractioni, & vigori reddantur. Esto igitur mictus ille sanguinis, cum nullo alio sensu conjunctus, quam lassitudinis, indicabit igitur villorum solam laxitatem, non verò fractionem, divulsionem, & hujusmodi violentas apertiones, ex quibus insignis copia, immò sanguis universus effluit, unde non multum mali portendet; si verò sit rarus, omninò nihil mali; indicabit enim villos canalium se se restituere, & viribus pollere, multoque minus si febris desit. Si verò mictus ille contingat frequentius, jam suspicio periculo imminet; alternè enim, sed frequenter se restituentibus, & laxantibus villis, ipsorum vis sensim infringatur oportet, ac demùm succedat divulsio: si insuper adsit dolor, magis suspicabimur de divulsione, quæ vel jam contigerit, vel proximè contingere debeat à divulsione illa excitato doloris sensu; & si quidem divulsio sit tanta in vesica, aut ejus vasis, ut plurimum sanguinis effluere possit, qui collectus, & subsistens ad partes proximas solvatur in liquidum non naturale febrem excitans, aderit etiam febris cum dolore conjuncta, quorum utrumque tolletur postquam liquidum illud coctum fuerit, & in pus conversum, quod per urinam reddetur. Itaque prædicendum, mictum ejusmodi tollendum per puris mictum, eoque & mictum sanguinis, & puris, & febrim, & dolores cessaturos. Cum autem apertio canalium sanguineorum periculosa semper sit propter solum effluxum sanguinis, multo majoris erit discriminis, si conjungatur cum dolore, & febre, quæ ex se ipsis periculosa sunt. Quoniam insuper in urina crassa major copia duri continetur,

tes, quam liquidi,
ribus crassis albidis
terram, ac sal, &
dimentum in di
do plus minus
ad hoc ut fl
lis; eorum ig
bunt, atque ad
fit cum humor
fit, humor autem
bens, & solum q
damque fluidus,
crassis, sed liber,
morem, ut dolor
rem sunt reliqua
sunt evidentia, &

Idem

Primò
atque
sam, si
si igitur ejusmo
si est laxitas,
totum morbo
riam febri p
de his indicat
cum materiam
vere possit, quo
modi sedimentu
febre communior
multo curius erit
modi febrem oper

tar, quàm liquidi, & sedimentum album à sale præcipue pendet cum humoribus crassis albidis, cujusmodi viscida; igitur & urinæ corpus indicabit terram, ac sal, & viscidum abundare in eo, cujus est urina ejusmodi, & sedimentum indicabit sal præcipue solutum à tartaro, & cum humore viscido plus minus misto; humores autem viscidi, seu crassi, & duræ partes, ad hoc ut fluant, plurimam pressionem exigunt, minima autem in articulis; eorum igitur miscella ad articulos perducta difficile per eos movebitur, atque aliò derivabitur, unde in iisdem subsistet, & siquidem sal sit cum humore ita mistus, ut vellicare, ac pungere articulum non possit, humor autem sit tam crassus, ut discuti sensim nequeat, fiet tumor indolens, & solum quid lassitudinis procreans: si verò sal sit liberior, liquidumque fluidius, fiet sensus doloris acer sine tumore, utrumque si liquidum crassius, sed liber, vel copiosior sal: quare urina crassa album deponens, tumorem, aut dolorem in articulis indicat. Postremò ait Hipp. *Que autem sunt reliqua sedimenta* (nempe foliacea, furfuracea, squamosa) sed hæc sunt evidentia, & nihil indigent explicatione.

Urina crassa album deponens, tumorem, aut dolorem in articulis indicat.

Idem juxta ordinem Dureti

De Urinis p. 509.

Ex Coacis Prenotionibus.

Primò. *Urina in febre albam, & levem habens hypostasin, atque constantem, citam ejus dimissionem ostendit.*

Quoniam enim ejusmodi sedimentum indicat materiam crassam, sive ex sale, sive ex humoribus crassis, ac viscidis, sive ex utrisque; si igitur ejusmodi sedimentum habuerit signa perfectæ coctionis, cujusmodi est lævitas, neque fuerit inconstans, & varium juxta tempora, sed per totum morbum diebus singulis apparuerit eodem modo, indicabit materiam febris per urinam excerni, adeoque brevi evasurum hominem. Adde his indicari per ejusmodi sedimentum, villorum sive naturæ vigens robur, cum materiam etiam motui magis repugnantem in ipsum agere, ac solvere possit, quod brevioris faciet morbi durationem. Insuper cum ejusmodi sedimentum sit simile sedimentum sanorum, nihil fortè habebit cum febre communionis, sed erit id quod naturaliter excerneretur; quod si fiat, multò certius erit brevi reparandæ sanitatis indicium, arguet enim per ejusmodi febrem operationes naturales minimè impediri.

Sedimentum album, læve, & constans cur bonum in febre.